

3. AgriNatur AT-HU Virtuális Szakértői Találkozó

Időpont	2020, május 6. szerda 8.30 – 10.0 óra
Hely	Virtuális találkozó
Résztvevők	Lásd: jelenléti ív

Dokumentáció

Agenda

1. Köszöntés és bevezetés
2. Madarak monitorozása AT
3. Faállomány monitorozása a Wittmann Parkban HU
4. Összefoglalás és kitekintés
5. Jelenléti ív

Köszöntés és bevezetés

Susanne Leputsch köszönti az AgriNatur Projekt 3. Virtuális Szakértői Találkozó közel 30 résztvevőjét. Belépőként néhány rajz a témához kapcsolódóan. Az alábbiakban egy válogatás

© clara-cartoon.de;

© Feicke/toonpool.com

© Rabe/toonpool.com

és egy idézet: **„People would rather believe than know“ (E.O.WILSON) - (AZ EMBEREK INKÁBB HINNI SZERETNÉNEK, MINT TUDNI.)**

Miután a résztvevők bemutatkoztak és megnevezték azt az intézetet, melyet képviselnek, Leuptsch egy grafika segítségével elmagyarázza a monitorozások és a találkozók jelentőségét a projekt folyamatában. Alois Mätzler szervezési tanácsokat ad, többek között rámutat arra, hogy a prezentációk és a megfelelő jelentések a következő weboldalakon megtalálhatók:

- cbc.wien (→ Projekte → Umwelt/Nachhaltigkeit → AgriNatur)
- interreg-athu.eu/agrinaturathu/

A találkozó alatt is lehet a résztvevőknek e-mailben kérdéseket feltenni ill. küldeni. Ezeket később, a mindenkorai prezentáció után a plénumban válszolgják meg.

Madár monitorozás Ausztriában 1. köztes jelentés.

Előadó: Christina Nagl

Prezentáció lásd még cbc.wien

Kérdések és válaszok:

Sorszám.	Kérdés, Input	Válasz
1	S. Leputsch: Az erdő szélén előforduló madarak főleg erdei madarak-e, ill. milyen igényeik vannak életterületükkel szemben?	Christina Nagl: A madarakat nagyjából életterületük alapján osztályozhatjuk. Vannak egészében erdei fajok (pl. Troglodytes troglodytes), szabad földterületeket kedvelő fajok (pl. Alauda arvensis), és fajok, amelyek az erőszéleket kedvelik (pl. Emberiza citrinella). Költéshez nekik bozótos területre és sövényekre van szükségük.
2	H. Kutzenberger: Mekkora távolságokra helyezték el a racionalizált élőhely térképezéskor a tranzekteket a szabad földfelületeken?	Christina Nagl: Nem voltak szisztematikus tranzektek. Az erdőszélek és szabadföldi területek felmérésekor a próbaterület minden ilyen részét bejártuk. A szántóföldek bejárásakor a mindenkor terület nagyságához alkalmazkodtunk. A megtett utat az élőhely térképezés tracking alkalmazásával rögzítettük, minek segítségével a lefedettség mértékét ki tudtuk számolni. Minden madarat rögzítettünk, költő- és táplálékot kereső madarakat egyaránt.
3	H. Kutzenberger: Van-e adat a Lobauban és szabadföldön a Streptopelia turtur állományát illetően?	Christina Nagl: A pontos számoknak még utána nézek, utána olvasok. Ausztria-szerte (de Európa-szerte és az egész világon is) ezen faj erős fogyatkozását lehet megfigyelni. Utólagos bejegyzés C. Nagl: Zwicker 1983-ban a Streptopelia turtur-t gyakori költőmadárként említi. A bécsi madáratlasz kutatásainál 2000 és 2002 között, a Lobau-ban gyakori madárként kategorizálták, sűrűsége 0,5 költő pár/10 ha. A Lobau teljes állományát 85 -150 egyed területére becslik. A struktúrákban gazdag erőszélek, különösen a Lobau bozótos forró területi optimális költési élőhelyet jelentenek. A 2002 - 2004 évi kutatások azonban itt is erőteljes állománycsökkenést mutatnak.
4	H. Kutzenberger: Vannak-e pontosabb adatok arra, hogy az Alauda arvensis kerülne a települések széleit, az utcákat. Én ezt csak magasabb rendű utak esetében tudom igazolni. Vannak-e közelebbi információk? Kiegészítés: Legalább mekkora nagysággal kellene a tarvágott területeknek rendelkezniük ahhoz, hogy az Alauda arvensis-nek még vonzóak legyenek.	Christina Nagl: A burkolt utakat kerüli. A mezei utak táplálék keresés céljából vonzóak, a tarvágott területek nagyságának növelése konfliktust okozna a fogoly mentésével. A fogolynak szorosabb struktúrájú területekre lenne szüksége. Utólagos bejegyzés C. Nagl: 5-10 ha-nál kisebb nyílt területeken, félig nyílt területeken több mint 150-200 m/ha bozót aránnyal az Alauda arvensis általában nem telepszik meg. (Lásd: Handbuch der Vögel Mitteleuropas).
5	C. Ableidinger: Előfordul-e a Lobauban a Coturnix coturnix ?	Christina Nagl: Egyes előfordulásai lehetségesek, de nagyon ritka.
6	C. Ableidinger: Az Alauda arvensis -hez: 2015	Christina Nagl: Lehet, hogy Galerida cristata-

	és 2019 között kutúráról függően költött a "Seestadt" építkezési területén. Költés emberi struktúrák közelében.	volt. Ezek az előbbivel ellentétben gyakran költenek antropogén, infrastruktúrával ellátott területeken. C. Ableidinger: Az Aspern-Nord területén részben kavicsos területeken, építkezések közelében költenek. Utólagos bejegyzés: C. Nagl: A Seestadt körüli terület az építkezés megkezdése előtt jó költési területnek számított. Manapság is hallani a madarak hangját, többek között a költőhelyhez való ragaszkodás miatt is. Érdekes lenne kutatni, hogy megváltozott-e a területen élők sűrűsége az építkezéstől függően.
7	Kérdés: Miért nincs már <i>Perdix perdix</i> a Lobauban?	C. Ableidinger: Vannak még foglyok, de nagyon veszélyeztetettek. Az erdőben sokan kutyával sétálnak, kutyafuttatóknak használják a területet, a kutyák pedig a szántóföldek szélére ürítenek. Ennek ellenére találtunk fészket és a vadkamerák is fényképeztek foglyokat. Megjegyzés - C. Nagl: A fogoly jelentős visszaszorulása, ill. esetleges eltűnése, elsősorban a fakivágások területének növekedésére, és a túl kicsi parlagterületekre vezethető vissza. A terület szabadidős hasznosítása is zavarja őket (pl. a szabadon rohangáló kutyák). A mechanikus talajművelés is negatívan hat a talajon költőkre. További, nem vizsgált ok lehet a ragadozók sűrűsége. 2000 és 2004 közötti madárvizsgálatok alkalmával ezt nem lehetett igazolni. (bécsi madáratlasz nem publikált adatai) A 2008-tól 2012-ig tartó felmérésben semmi nem utal változásra. (Sabathy 2012). Sajnos a mi adatbankunkban sincs aktuális utalás foglyok jelenlétére a Bécsi nemzeti Park területéről. A Nemzeti Parkon kívüli területekről vannak. Minden információnak örülünk, a szórt adatok is fontos információs források.
8	S. Leputsch: Levonhatjuk-e azt a következtetést, hogy a struktúrák minősége fontosabb, mint az emberek és emberek által okozott környezeti zavarok, ill. az ember jelenlétéhez való hozzászokás?	C. Nagl: Mindkettő fontos. Véső soron a gazdálkodás módja is nagy különbséget okoz. A Lobauban bio-gazdálkodás folyik. A madarak számára ez nem döntő tényező. Természetesen általánosságban mondhatjuk, hogy a bio-gazdaságokban több a rovar, tehát több a táplálék a madarak számára. Lényegesebb ennél a gazdálkodás módja és a talajművelési munkálatok gyakorisága. A többszöri mechanikai művelés tönkre teszi a fészkeket. Potenciális megoldás: Mezősávok, parlagok, bozótos csoportok költési- és elrejtőzési lehetőséget adnak a talajon költő madaraknak.
9	S. Leputsch: A májusi, júniusi köztes eredményeket be tudjuk-e építeni az ökológiai tervezés első változatába?	C. Nagl: Igen, igyekezni fogok, hogy az eredményeket be lehessen építeni. Utólagos megjegyzés C. Nagl: A júniusi szemlézés jún. 12-e körül lesz. Természetesen az időjárástól függ, így nem tudom ígérni, hogy a harmadik megfigyelési nap eredményei 17.-ére már le lesznek-e zárva.

Monitorozás - Ökológiai hálózatok feltérképezése, fák számbavétele a Wittmann Parkban.

Előadó: Király Gergely

Prezentáció: lásd még cbc.wien

Kérdések és válaszok

Sorszám	Kérdés, Input	Válasz
1	Megjegyzés C. Ableidinger:	Haslauban a Duna mentén (Donau nemzeti Park) van Ausztriában a legmélyebben fekvő autochton <i>Fagus sylvatica</i> előfordulás.
2	M. Hollinger: Milyen bokrok a leggyakoribbak ezen a területen?	Gergő Király: <i>Cornus sanguinea</i> tömegesen fordul elő. Továbbiak: <i>Cornus mas</i> , <i>Lonicera xylosteum</i> (montane Sippe, valószínűleg autochthon). <i>Lonicera caprifolium</i> , <i>Corylus avellana</i> , <i>Euonymus europaeus</i> , <i>Ligustrum vulgare</i> . A részletes lista a jelentésben található.
3	M. Hollinger: Hogyan kezelik a Neophytákat?	Gergő Király: Nem foglalkoznak velük különösebben. A városgazdálkodás feladata lenne. A problémát a projekt keretében analizálni fogjuk.
4	H. Kutzenberger: Előfordulnak-e xylobiontikus bogarak, mint a <i>Lucanus cervus</i> vagy az <i>Aesalus scarabaeoides</i> a Wittmann Parkban?	Gergő Király: <i>Lucanus</i> jelen van a területen. A bogarak nem képezték a vizsgálat tárgyát.
5	H. Kutzenberger: Rezisztensek-e egyes <i>Fraxinus excelsior</i> egyedek az állományban a <i>Hymenoscyphus fraxineus</i> okozta elhalásra?	Gergő Király: Az egyedek nagyon eltérő állapotban vannak, egészségük is változó.
6	S. Leputsch: Fiatalodik-e a <i>Populus alba</i> állomány a parkban?	Gergő Király: Valamennyi fiatalodás van, de ezeknek az árnyék miatt kevés esélyük van a fa nagyság elérésére.

Összefoglalás, kitekintés

Susanne Leputsch összefoglalja a további eljárásmódot, és utal a következő szerdai találkozóra, ahol a Lobau-ban található vad- és gyomnövényekről és a magyarországi szántóföldi kísérletekről lesz szó.

- A kérdéseket és a válaszokat a dokumentációban összefoglalják és a visszajelzés lehetőségével a résztvevőknek rendelkezésére bocsátják.

Susanne Leputsch megköszöni a jelenlétet és zárja a találkozót.

Jelenléti ív

Alfabetikus sorrendben, cím nélkül:

Családnév	Keresztnév	e - mail
Christophorus	Ableidinger	c.ableidinger@bioforschung.at
Edina	Ács	info@s-lingua.hu
Zsuzsanna	Adrigán	adrigan.zs@gmail.com
Bolfán	Blanka	bolfan.blanka@sze.hu
Markus	Breuer	markus.breuer@wien.gv.at
Anna	Dopler	office@dop-landschaftsplanung.at
Katrin	Fuchs	k.fuchs@bioforschung.at
Kim	Hissek	k.hissek@bioforschung.at
Michael	Hollinger	michael.hollinger@wien.gv.at
Gergely	Király	kiraly.gergely@uni-sopron.hu
Bernhard	Kromp	b.kromp@bioforschung.at
Harald	Kutzenberger	tbk.office@tb-kutzenberger.com
Susanne	Leputsch	susanne.lepusch@wien.gv.at
Alois	Mätzler	am@mprove.at
Milena	McInnes	mlp-office@mcinnes-landschaftsplanung.at
Christina	Nagl	christina.nagl@birdlife.at
Borbála	Pólyáné Hanusz	polyane.hanusz.borbala@sze.hu
Valentin	Rakos	valentin.rakos@yahoo.de
Birgit	Rotter	Birgit.Rotter@bundesforste.at
Marlis	Schnetz	maria-elisabeth.schnetz@wien.gv.at
Martin	Strausz	matronula@gmail.com
Pamela	Strohmayr-Steinmetz	pamela.strohmayr-steinmetz@wien.gv.at
Erwin	Szlezak	erwin.szlezak@noel.gv.at
Krisztina	Takacs	takacs.krisztina@sze.hu
Renáta	Tihanyi-Kovács	tihanyi-kovacs.renata@sze.hu
Ottília	Vámos	vamos.ottilia@sze.hu
András	Vér	ver.andras@sze.hu
Jurrien	Westerhof	jurrien.westerhof@wwf.at
Karoline	Zsak	k.zsak@donauauen.at